

WERELDS MBO!

DE KRACHT VAN

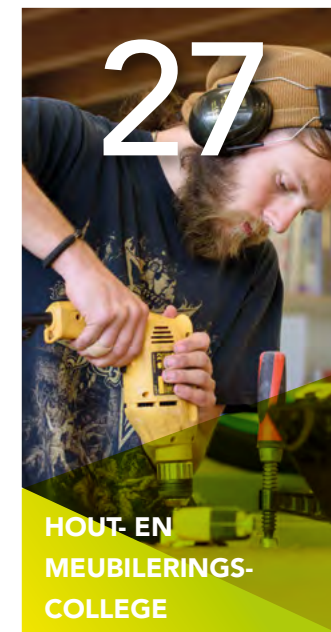
INTERNATIONALISERING

nuffic

internationalising education

INHOUDSOPGAVE

INTERNATIONALISERING IN HET MBO: EEN KWESTIE VAN DOEN

Stage lopen in een ander land, virtueel samenwerken met een school over de grens. Studenten zelf een reis laten organiseren naar Tsjechië, of juist docenten op uitwisseling sturen met Amerikaanse vakgenoten. Internationalisering is niet zomaar een *buzzword*. Het is een cruciaal onderdeel van mbo-onderwijs dat studenten opleidt tot wereldburgers. En dat kan op veel manieren vorm krijgen.

Studenten verdienen het om internationale kennis en vaardigheden op te doen. Door internationaal georiënteerd onderwijs krijgen ze meer zelfvertrouwen, passen ze zich makkelijker aan en vergroten ze hun talenkennis. Als jongeren een periode in een ander land doorbrengen, kunnen ze de praktijk in Nederland vergelijken met die in het buitenland. Dat verruimt hun blik op de wereld. Internationale competenties vergroten ook de maatschappelijke

kansen van jongeren. Werkgevers en vervolgonderwijs in Nederland zijn namelijk steeds meer op zoek naar internationaal competente mensen. Dat zegt de Onderwijsraad in zijn adviesrapport *Internationaliseren met ambitie* (2016).

VOORBEELDEN UIT DE PRAKTIJK

Maar hoe pak je internationalisering als school aan? In dit boekje laten we via acht praktijkvoorbeelden zien hoe ROC's, AOC's en vakscholen handen en voeten geven aan internationalisering. Het zijn verhalen van docenten, internationaal coördinatoren en studenten die ervaren hebben hoe internationalisering hun horizon verbreedde. Stuk voor stuk zijn het ook verhalen van persoonlijke groei, die ervoor zorgt dat de studenten met een stevige bagage aan hun carrière beginnen.

We volgen mbo-scholen in heel Nederland. Van het Helicon College in Den Bosch, dat studenten op eigen houtje een reis naar Tsjechië liet organiseren, naar het tweetalig onderwijs bij ROC Mondriaan in Den Haag, en de virtuele colleges met buitenlandse medestudenten bij het Horizon College in Hoorn.

AFRA VERKERK

INTERNATIONALE ERVARING VOOR ELKE STUDENT

Het is onze ambitie dat iedere student internationale ervaring opdoet. Die ervaring hoeft echt niet altijd een buitenlandse stage of excursie te betekenen. De student kan de ervaring ook opdoen op school, bij het leerbedrijf of in de regio. Docenten kunnen niet achterblijven: zij hebben de cruciale rol om hun studenten mee te nemen in het proces van internationalisering. Zodat het niet blijft bij internationale ervaring, maar daar ook echt internationale vaardigheden uit voortkomen.

De acht verhalen in dit boekje bruisen van enthousiasme, maar laten vooral ook zien waarom internationalisering noodzakelijk is. Zonder haar ervaring met de Vliegende Meubelmakers in Oeganda had student Ingrid van der Linden niet het zelfvertrouwen en de internationale sociale *skills* opgedaan waarmee ze straks op zoek gaat naar een baan (zie pagina 29). En door zijn stageperiode in Ierland kan student Thijs Lammers zich makkelijker verplaatsen in mensen uit een andere cultuur (zie pagina 35). Zo blijkt maar weer dat internationalisering veel meer is dan een *buzzword*: internationalisering is een kwestie van doen.

AFRA VERKERK

Programmamanager mbo bij EP-Nuffic

"DE WERELD IS ZO GEGLOBALISEERD, WE HEBBEN ELKAAR NODIG."

ROC AMSTERDAM, WINNAAR ORANGE CARPET AWARD

Iemand die als geen ander weet wat je met internationalisering kunt bereiken, is Charlotte Folmer. Haar school, het MBO College Centrum van het ROC van Amsterdam, won in 2016 de Orange Carpet Award mbo met het 'chocoladeproject'. Drie weken liepen studenten van de opleiding Brood en Banket stage bij patissiers in de omgeving van Lyon. "Veel meer dan 'bonjour' en 'au revoir' spraken ze niet, en de Franse patissiers spraken geen Engels. Maar dat gaf niets. De passie voor het vak verbond ze. De studenten hebben een gouden tijd gehad." Na de stageperiode kregen de studenten een 'diploma', uitgereikt door de burgemeester, de voorzitter van de Franse Kamer van Koophandel en de vereniging van Franse chocolatiers. "Al onze studenten hielden een toespraak in het Frans! Een onvergetelijk moment."

Juist voor mbo-studenten kan een internationale ervaring het verschil maken, zegt Folmer. "In het hoger onderwijs zijn buitenlandse stages en uitwisselingen al zo vanzelfsprekend. Dat zouden ze in het mbo ook moeten zijn. Onze wereld is zo klein geworden, we werken op de arbeidsmarkt met zo veel nationaliteiten. Ook mbo-studenten moeten meebewegen in die wereld." De periode in Frankrijk heeft het zelfvertrouwen van de studenten een boost gegeven. "Ze hebben gewerkt met Franse patissiers, de beste van de wereld. Maar ze hebben ook geleerd dat ze zich kunnen redden in een totaal nieuwe situatie, ver buiten hun comfortzone. Zo'n ervaring nemen ze mee in hun persoonlijke leven en in hun carrière."

www.wilweg.nl laat studenten zien dat het helemaal niet zo ingewikkeld is om een stage in het buitenland te doen.

ECHT GROEIEN DOE JE IN HET BUITENLAND

Zadkine

Zadkine Horeca, Toerisme & Facilitaire dienstverlening in Rotterdam besteedt veel aandacht aan internationale stages voor studenten. De school zorgt voor een zo goed mogelijke match tussen stagebedrijf en student. "Vijf maanden later komt er vaak een verantwoordelijke jongvolwassene terug. Soms meer een collega dan een student."

“Dat je geen buitenlandstage wilt doen, snap ik niet. Zo’n kans krijg je nooit meer.”

“IJsland? Wat moet je nou in IJsland?”, zeiden de vrienden van Damian Gakes vorig jaar. De student Manager/Ondernemer Horeca aan Zadkine haalt zijn schouders op. Zelf had hij voor zijn stage ook eerder aan andere landen gedacht, en toen kwam IJsland op zijn pad. Hij ging stage lopen bij congres- en concertcentrum Harpa in Reykjavik. Dat was een halfjaar geleden. “Het liefst zou ik elke maand teruggaan.”

In Rotterdam werkt hij bij een prachtig hotel, Hotel New York. Hij heeft dus al wat ervaring. Daarom wilde hij op stage in het buitenland ‘een uitdaging aangaan’. Bij Harpa ging hij aan de slag in het restaurant van het centrum, waar ze heel anders werkten dan hij gewend was. “In Nederlandse restaurants kun je gerechten vaak los bestellen, maar hier kookten ze alleen maar ‘in gangen’. De manager was een heel goede sommelier, ik heb veel over wijn geleerd. Dat interesseert me erg.”

Voor Damian was het vanzelfsprekend dat hij in het buitenland op stage zou gaan. “Horeca is een heel internationaal vak, en stage lopen in Nederland leek me saai. Eigenlijk snap ik niet dat sommige studenten geen buitenlandstage willen doen. De school heeft goede contacten met heel veel mooie stageplekken, die kans krijg je nooit meer.”

“Het liefst stuur ik al mijn studenten naar het buitenland, niet alleen degenen die er graag op uit willen.”

HENNY HELSEMANS

VOLDOENING

Het moet docent Henny Helsemans als muziek in de oren klinken. Het liefst stuurde hij al zijn studenten naar het buitenland. Niet alleen studenten als Damian, die er graag op uit willen, maar ook degenen die er niet uit zichzelf mee komen. “Er zijn ook studenten die het erg spannend vinden, sommigen hebben last van faalangst. Juist hen probeer ik over de streep te trekken. Ik wil ze laten voelen hoeveel voldoening het geeft als je het avontuur aangaat, en ze laten zien hoeveel ze kunnen. Als ze dan uit hun schulp kruipen, ja, dat is mooi.”

In zijn jaren als docent zag Helsemans heel wat studenten terugkomen na een halfjaar in het buitenland. “Sommigen zitten voor vertrek vol streken. Ze zetten zich af tegen de verplichte kleding op school of tegen de manier waarop ze met gasten om moeten gaan. Dan gaan ze op stage, en komen ze terecht op een plek waar de boterhammen niet meer voor ze gesmeerd worden, waar ze zichzelf moeten redden. Vijf maanden later komt er vaak een verantwoordelijke jongvolwassene terug. Soms meer een collega dan een student.”

INVESTEREN

Als adviseur beroepspraktijkvorming en *international officer* van de afdeling Horeca, Toerisme & Facilitaire dienstverlening bij Zadkine is Martin Huizinga nauw betrokken bij de buitenlandstages. De school probeert studenten zo goed mogelijk met de stageplek te matchen, vertelt hij. “Waar past de student het beste, en op welke stageplek valt voor hem of haar het meeste te leren?” Dat is in het belang van de student, maar ook in het belang van de studenten die hem of haar volgen. “Door goede studenten te blijven sturen, behouden we als school een goede reputatie bij die bedrijven.”

Om de studenten de beste stageplekken te kunnen blijven bieden, bezoekt Huizinga zelf regelmatig internationale scholen en stagebedrijven waar Zadkine mee werkt. Die bezoeken zijn van levensbelang, zegt hij. "Investeren in je buitenlandse relaties is zo belangrijk. Het gaat er toch om wie je kent." Een goed netwerk maakt het maken van afspraken veel makkelijker, het opent deuren voor studenten. Want het schept vertrouwen. "Neem een land als China. Daar win je mensen niet zomaar voor je, dat kost tijd. Ik vind het enorm belangrijk om mensen op te zoeken, want ze moeten je in de ogen kunnen kijken. Pas daarna komt bellen en mailen."

MARTIN HUIZINGA

AMBASSADEURS

Ook in het contact met de studenten investeert Zadkine, via een team van landencoördinatoren. Tijdens de eerste stageweek nemen zij contact op met de studenten: gaat het goed, zitten ze op hun plek? Halverwege de periode brengen ze altijd een bezoek aan het bedrijf. "Als je een student mee uiteten neemt, hoor je pas echt hoe hij het heeft." Na de stage wordt de student toegevoegd aan het alumninetwerk. Dat is waardevol, zegt Huizinga: "Oud-studenten zijn niet alleen ambassadeurs van je school. Ze zijn ook de stagebegeleiders van de toekomst."

Wie weet geldt dat ook voor Damian Gakes, maar hij is voorlopig nog niet klaar met studeren. Na zijn opleiding wil hij naar de hogere hotelschool. Eerst is hij van plan om nog een buitenlandstage te doen. Hij denkt aan de Verenigde Staten: "Daar willen ze je minimaal tien maanden hebben. Dat is wel lang, maar het staat ook geweldig op mijn cv."

"Investeren in je buitenlandse relaties is zo belangrijk. Het gaat er toch om wie je kent."

Erasmus+: het beurzenprogramma voor studie of stage in Europa. Kijk voor meer informatie op www.erasmusplus.nl.

Weten hoeveel mbo-studenten naar het buitenland gingen voor hun opleiding? Check de mobiliteitsstatistieken op www.epnuffic.nl/vet-mobility.

HET BUITENLAND BINNEN- HALEN IN HET KLASLOKAAL

Horizon College

Buitenlandstages en uitwisselingen zijn een mooie manier om studenten in contact te brengen met andere culturen. Maar internationaliseren kan ook in de eigen omgeving, op school: 'Internationalisation at Home'. Op het Horizon College in Hoorn komen studenten via virtuele projecten in contact met het buitenland.

Hoe graag ze het misschien ook zouden willen, scholen kunnen niet iedere student op buitenlandstage sturen. Wat wel mogelijk is, is om iedere student met het buitenland in contact te brengen. Dat is het doel van het Horizon College, een ROC met vestigingen in onder meer Alkmaar, Heerhugowaard en Hoorn.

"Onze ambitie is om iedereen bij het Horizon College een internationale ervaring te bieden. Studenten, maar ook docenten en andere werknemers." Dat zegt Frans van Schaik, internationaal coördinator bij het Horizon College. Van Schaik zet zich hier al jaren voor in. "De focus op virtuele leermobiliteit, samenwerking op afstand, wordt daarbij steeds groter. Bijvoorbeeld via social media. Het is een goede manier om je onderwijs eigentijdser en aantrekkelijker te maken. En het bereidt de studenten voor op een fysieke stage."

MARKTONDERZOEKSPROJECT

Bij het virtuele project van de opleiding Marketing werken studenten samen met leeftijdsgenoten van een school in het Duitse Ludwigshafen aan een marktonderzoek. De Nederlanders en de Duitsers houden een enquête en maken daarvan een eindrapport. Dat presenteren ze aan elkaar in een filmpje of via Skype. Voor ze aan het project beginnen, leren ze elkaar kennen via de tool Riddles.

Docent Marketing en Communicatie Dick Appel: "Met zelfbedachte raadsels stellen ze zichzelf voor. Vorig jaar zijn onze studenten bijvoorbeeld in Volendammer klederdracht op de foto gegaan. Met elk een attribuut in de hand waaruit de Duitsers konden opmaken wie wie was. Zo hadden ze alvast een idee wie ze tegenover zich hadden, dat maakt het project meteen een stuk leuker."

Scholen die ook zo'n project willen uitvoeren, adviseert Appel om goede afspraken met de samenwerkende school te maken over deadlines en op te leveren verslagen en filmpjes. "Het kan teleurstellend zijn als de studenten aan de andere kant niet op tijd reageren, of een filmpje later inleveren. Beide kanten moeten echt betrokken zijn. Het helpt als je het goed inplant, bijvoorbeeld buiten een examenperiode."

“Een virtueel project werkt het beste met een land waar Engels ook niet de moedertaal is.”

ELLEN EJERSKOV

ENGELS

Ellen Ejerskov, docent Engels en Duits bij de opleiding Detailhandel, doet met haar studenten een vergelijkbaar marktonderzoeksproject. Zij is vooral enthousiast over het effect van het project op het Engels van haar studenten. “Alleen al door presentaties in het Engels te houden, leren ze veel.” In haar klas werkten de studenten in groepjes aan het project. De beste groep mocht een kleine uitwisseling doen met de beste groep van de partnerschool in Mannheim. “Dat was toch wel de kers op de taart”, zegt student Nina Koopmans. Ook haar studiegenoot Lena Rama vond de uitwisseling een mooie toevoeging: “De Duitse studenten gaven ons een rondleiding in Mannheim.

Ik vond het ook wel bijzonder om te merken dat ons Engels beter was.” Ejerskov: “Mochten we dit project nog eens met een ander land doen, dan zou ik altijd kiezen voor een land waar Engels ook niet de moedertaal is. Dat maakt het contact gelijkwaardiger en het communiceren minder inspannend.”

Het virtuele project is bedoeld voor tweede- en derdejaars. Maar Ejerskov heeft ook lesmateriaal ontwikkeld waarmee ze eerstejaars vanuit hun eigen vakgebied leert kennismaken met Europa. “Ze verdiepen zich bijvoorbeeld in Nederlandse exportproducten, verzamelen Engelse uitdrukkingen die relevant zijn in hun vakgebied, en leren over Europese regelgeving. Het is ook een mooie voorbereiding op het virtuele project voor de tweede- en derdejaars.”

FYSIEKE UITWISSELING

Dat neemt niet weg dat het Horizon College ook een fysieke kennismaking met het buitenland stimuleert. Zo is er het project EMEU, opgezet door Van Schaik. Studenten volgen in drie weken een lesmodule op een school in Duitsland, Engeland, Spanje of Finland. Docent Werktuigbouwkunde en Techniek Stefan Adolfs heeft er al zestien studenten aan mee laten doen. “Technische studenten zijn vaak wat terughoudend, maar ze zijn ook nieuwsgierig. Dit project spreekt ze aan, omdat het kort duurt en nauw aansluit bij hun eigen vak. Ze ontdekken in een paar weken hoe hun vak elders wordt uitgeoefend en krijgen een indruk van de cultuurverschillen.”

Voor excellente studenten zijn er nog meer mogelijkheden. Zij kunnen op het Horizon College een speciaal traject over internationalisering volgen, waarbij ze in hun eigen tijd internationaal actief zijn. Het traject bevat drie modules: oriëntatie op Europa, transfer naar de praktijk en uitvoering in de praktijk. Frans van Schaik: “De opleidingen kunnen voor een groot deel zelf bepalen hoe ze die drie modules invullen.” De kennis en ervaring die de school in de afgelopen jaren heeft opgebouwd, wil Van Schaik graag delen met andere scholen. “Als we de koppen bij elkaar steken, kunnen we elkaar enorm verder helpen.”

INTERNATIONALISATION AT HOME

Het concept Internationalisation at Home verwijst naar activiteiten waarbij een student niet per se naar het buitenland gaat, maar wél internationale ervaring opdoet. Bijvoorbeeld via internationalisering van het curriculum, de *international classroom* en online internationalisering.

Kent u eTwinning al? www.etwinning.net: een gratis en veilig platform waar docenten en leerlingen uit Europa elkaar vinden en samenwerken aan projecten.

Het Horizon College was een van de finalisten van de Orange Carpet Award 2016, dé prijs voor best practices in internationalisering in het onderwijs. Bekijk de filmpjes op www.epnuffic.nl/orangecarpetaward.

“Als we de koppen bij elkaar steken, kunnen we elkaar als scholen enorm verder helpen.”

MET PINDAKAAS, WC-PAPIER EN OUD BROOD NAAR TSJECHIË

Helicon Den Bosch

Klas D43 van de Helicon-opleiding Dier, Gedrag en Ondernemen organiseerde een reis naar Tsjechië voor zichzelf en twee tweedejaars klassen. En vooruit, omdat de school dat graag wilde, mochten er ook een paar docenten mee. Maar die moesten eerst auditie doen. Docent Marion Schreuder is apetrots: "Ze hebben het allemaal zelf gedaan."

"We wilden een zorgzame docent met kennis van de natuur en die goed kan organiseren, maar die zich toch niet teveel met ons zou bemoeien", vertelt student Lotte bij de Leij. "Er moesten nou eenmaal docenten mee op de excursie. Maar dan wilden we ze wel zelf uitkiezen." Dus vroegen de derdejaars studenten van klas D43 van de Helicon-opleiding Dier, Gedrag en Ondernemen hun docenten om auditie te doen.

Docent Dierverzorging Tatjana Fens is een van de docenten die solliciteerden naar een plekje in de bus. "Ik had er van tevoren goed over nagedacht hoe ik mezelf zou aanprijzen. Mijn EHBO-diploma was een van mijn troeven. En ik heb gezegd dat ik goed tegen weinig slaap kon." Ze zegt het met een grimas, want het is de omgekeerde wereld: tot voor kort beoordeelde zij de studenten, niet andersom. Die nieuwe rolverdeling was even wennen. "Ik wist niet dat ik zo'n *control freak* ben. De studenten hebben me een paar keer teruggefloten als ik me weer met het programma wilde bemoeien."

EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID

Klas D43 had bij het vak Organiseren de opdracht gekregen om een educatief uitje te organiseren. Een dagje weg voor hun eigen klas en de tweedejaars studenten.

"Als het project van de studenten zelf is, geeft dat een ongekenne motivatie."

“Sommige ingetogen jongeren bloeiden op tijdens dit project.”

Ze konden er ook een reis van maken, had docent Marion Schreuder half serieus gezegd. “Ik zei het om ze enthousiast te krijgen, zodat ze zouden nadenken over de mogelijkheden. Maar ineens stond het vast: een reis moest het worden.” Student Annië Hoogveld: “Het was de eerste keer dat een klas zoiets organiseerde. Daarom waren we vastbesloten om de rest van de school wel even te laten zien wat we konden.” Schreuder ging naar haar teamleider, met lood in de schoenen. “Ik moest nu natuurlijk wel groen licht zien te krijgen. Maar gelukkig was onze teamleider alleen maar positief. Steun van bovenaf heb je wel nodig voor zo’n project.”

Schreuder benadrukte haar studenten dat de reis hún verantwoordelijkheid was. “Vanaf het begin heb ik gezegd: ga het maar doen, jullie kunnen het. En dat was ook zo. De studenten hebben het allemaal zelf gedaan.” Het was niet altijd makkelijk om het aan hen over te laten. Bijvoorbeeld wanneer het aankwam op de financiën. Maar ze had bewondering voor de vindingrijkheid van haar klas. “Toen ze sponsoring gingen regelen, dacht ik dat ze bedrijven

MARION SCHREUDER

“We wilden de docenten die meegingen zelf uitkiezen.”

zouden vragen om een bedrag. Maar nee, al hun sponsoring bestond uit spullen.” Annië Hoogveld: “Mijn vader kon via zijn werk een heleboel wc-papier regelen. We hadden potten pindakaas en oud brood van de bakker.” Schreuder: “Daar moesten ze de hele reis mee doen, vijf dagen. Dat maakte ze niks uit.”

Aanvankelijk hadden de studenten grootse plannen. Het zou een vliegreis worden naar een ver land, en een privéchauffeur zou ze vervoeren. Schreuder: “Ik heb altijd gezegd: leuk! En nooit: dat kan niet. Dat ontdekten ze zelf

wel.” De ideeën werden steeds realistischer, en de studenten leerden elkaars sterke punten kennen. “Eerst gingen ze in vriendengroepjes bij elkaar zitten. Maar ze zagen al snel dat dat niet werkte.” Lotte bij de Leij: “We zijn elkaar gaan vragen: waar ben jij goed in? Zo hebben we de taken verdeeld. We hebben allemaal wel op een of andere manier leiding gegeven. Ook degenen die dachten dat ze dat niet konden.” Schreuder: “Het deed me wel wat toen ik zag hoe sommige ingetogen studenten tijdens dit project opbloeiden.”

WERELDBURGERS

Schreuder liet ze alles vastleggen, van de eerste brainstormsessie tot het einde van de reis. Hoe ontwikkelde het plan zich? Hoe veranderden hun ideeën over de reis en over elkaar? Schreuder: “Zo konden ze later zien wat ze geleerd hadden.” Volgens de docent heeft de reis de studenten tot wereldburgers gemaakt. “Ze hebben gezien hoe anders het gaat in het buitenland. In de dierentuin die ze bezochten, werden de dieren niet zo goed verzorgd als in Nederland. Dat maakte indruk. En ze beseffen nu dat hun netwerk wereldwijd kan zijn, dat het veel verder kan reiken dan de trimsalon die ze straks beginnen.”

Zelf heeft ze er misschien wel net zo veel van opgestoken. In de eerste plaats: dat studenten veel kunnen bereiken als je ze vertrouwen geeft. “Als dit plan van bovenaf was gekomen, was het nooit zo’n succes geworden. Het project was van hen, en dat werkte ongekend motiverend. Ik hoop dat er komend jaar weer een klas opstaat die vanuit zichzelf een reis gaat organiseren.”

Tientallen mbo'ers doen internationale ervaring op tijdens het beroepsevenement EuroSkills 2016 in Göteborg. Volg ze op www.euroskills-team.nl.

OP DOCENTENUITWISSELING MET AMERIKAANSE COLLEGA'S

Koning Willem 1 College

Al meer dan twintig jaar gaan de docenten van het Koning Willem 1 College in 's Hertogenbosch op uitwisseling met Amerikaanse vakgenoten. Docent Björn Hofmans werd tijdens zijn uitwisseling zo enthousiast dat hij besloot om voor zijn studenten dezelfde ervaring te regelen. Ook zij gaan nu op uitwisseling.

FRANKA HENSEN

“Dit zijn de krenten in de pap”, zegt docent Franka Hensen. Al 34 jaar geeft ze Engels aan het Koning Willem 1 College. Ze houdt nog steeds van haar vak, maar soms is het fijn om het lesgeven even te onderbreken. “Bij terugkomst kijk je dan weer met een frisse blik.” Twintig jaar geleden ging ze mee met een van de eerste uitwisselingen die haar school organiseerde. Twee jaar terug ging ze opnieuw mee. “Het is heerlijk om twee weken lang Engels te kunnen spreken met *native speakers*. Dat geeft mijn eigen Engels een opkikker. Verder heb ik in beide perioden veel gezien van hoe ze daar lesgeven, en van de Amerikaanse cultuur.”

KOPPELEN

Bij de uitwisseling worden Nederlandse en Amerikaanse docenten aan elkaar gekoppeld en brengen ze twee weken in elkaars land door. Twintig jaar geleden stond Peter van Amelsfoort samen met zijn collega Yvonne van den Dungen aan de wieg van het project, Radix genoemd: *ROC Association for Dutch International ConneXions*. Later sloten ook andere ROC's zich bij het project aan. Nog steeds is Van Amelsfoort verantwoordelijk voor de *matching*; hij koppelt de Nederlandse en Amerikaanse docenten aan elkaar. “Ze ervaren het andere land vanaf de eerste rang. Doordat ze bij de andere docent in huis verblijven, zitten ze midden in het alledaagse leven. Ze maken verjaardagen, kerkbezoeken, zelfs begrafenissen mee.”

De uitwisselingen bieden veel mogelijkheden. Docenten kunnen hun vakkennis verdiepen, ervaren hoe het is om elders les te geven, hun netwerk uitbreiden en andere dingen doen die ze in Nederland niet kunnen. Zo wilde Franka Hensen bij de laatste uitwisseling meer ontdekken over de cultuur van Indianen in Amerika. “Ik heb meegedaan aan een speciale run tegen borstkanker van Indiaanse vrouwen, en veel gesproken met Indianen. Dat *native Americans* nog steeds zo achtergesteld zijn, maakte indruk op me.”

“Wij brengen de docenten met elkaar in contact, maar daarna vullen ze zelf het programma in.”

PAUL SWINKELS

Haar collega Paul Swinkels, docent Horeca, wilde jaren na zijn stage in de Verenigde Staten wel weer eens in de Amerikaanse lespraktijk kijken. “Het horecavak leren ze daar heel anders aan, met veel minder praktijkonderwijs. Dat bevestigde mijn gedachte dat we het hier in Nederland nog niet zo gek doen.” Swinkels had van tevoren gevraagd om een match met een vakgenoot. “Ik heb lesgegeven aan zijn klassen. En hij, toen hij in Nederland was, aan de mijne.”

Om de uitwisselingen te laten slagen zijn goede matches ontzettend belangrijk, zegt Peter van Amelsfoort. Na twee decennia van ‘koppelen’ weet hij wel wat hij doet. “We kijken natuurlijk naar het vakgebied, maar ook naar leeftijd, hobby’s en interesses, en leefgewoontes. Rokers en niet-rokers kun je beter niet bij elkaar zetten. En iemand uit de Biblebelt wil meestal niet uitwisselen met iemand van het andere geslacht.” Het aardige is wel, zegt hij, dat een *mismatch* soms juist ook goed uitpakt. “Twee mensen

“We bedachten een mooie manier om onze studenten samen te laten werken. De kers op de taart is dat ze elkaar ontmoeten.”

uit verschillende vakgebieden, van verschillende leeftijden, kunnen toch een perfecte match vormen als ze qua interesses op één lijn zitten.”

OOK STUDENTEN OP UITWISSELING

Zo ging het ook bij Björn Hofmans, docent Media-vormgeving. Hij had zo’n klik met zijn uitwisselingspartner in Valencia (Orlando), dat ze samen een uitwisselingsprogramma hebben opgezet voor excellente studenten. “Zij geeft Engels, een heel ander vak, maar we hebben een zelfde kijk op het onderwijs. We bedachten een mooie manier om onze studenten samen te laten werken. Haar studenten schrijven essays, mijn studenten illustreren ze. De kers op de taart is dat ze elkaar uiteindelijk ontmoeten.”

Dit project is niet voor iedereen. Het maakt deel uit van een excellentietraject, en er kunnen twintig studenten aan meedoen. Dat hoeven niet per se studenten Media-vormgeving te zijn. Er zijn ook deelnemers van andere opleidingen, die dan geen illustratieopdracht krijgen, maar een andere opdracht. Hofmans hoopt het project de komende jaren uit te kunnen breiden. “Het mooiste zou zijn als het voor alle studenten toegankelijk is, en niet alleen voor de beste. Een ervaring als deze kan studenten juist ook een duwtje geven.”

Dat het Radix-project al twintig jaar een succes is, heeft vast iets te maken met de jarenlange ervaring van de bedenkers, die er nog steeds nauw bij betrokken zijn. Van Amelsfoort heeft er een andere verklaring voor. “Het is een project van docenten voor docenten. Wij zetten het elk jaar weer in de steigers, brengen ze met elkaar in contact. Daarna vullen zij het programma zelf in. Dat is de kracht.”

De EP-Nuffic Academy biedt docenten en andere onderwijsprofessionals leermodules en trainingen over internationalisering in het onderwijs. Bekijk ze op www.internationalisering.nl.

VLIEGENDE MEUBELMAKERS: BEVLOGEN MET HART EN HANDEN

Hout- en Meubileringscollege

Al jaren neemt docent Wilma Dierx studenten mee op reis naar landen als Nepal, Oeganda en Malawi, om meubels te maken met de plaatselijke bevolking. Samen met andere vrijwilligers doen studenten van het Hout- en Meubileringscollege in Amsterdam een onvergetelijke ervaring op aan de andere kant van de wereld.

“Bedenk geen grote plannen achter je bureau, maar wijd er een vakantie aan. Je zult er geen spijt van krijgen.”

WILMA DIERX

Toen Wilma Dierx samen met Gerco Buis, na de tsunami in 2004 studenten opriep om mee te gaan naar Sri Lanka, kon ze niet voorzien wat ze in gang zette. Ze wilde iets doen voor de slachtoffers van de tsunami, met een klein groepje studenten en andere vrijwilligers. Maar het enthousiasme was overweldigend. De Vliegende Meubelmakers waren geboren. Elf jaar later hebben ze, in steeds een andere bezetting, al meer dan dertig reizen gemaakt. In landen als Tanzania, Gambia, Cambodja en Nicaragua maken ze meubels én leren ze de bevolking daar hoe ze dat zelf kunnen doen.

“De studenten moeten er wel wat voor over hebben”, vertelt Dierx, docent Nederlands aan het Hout- en Meubileringscollege (HMC) in Amsterdam. “Ze krijgen er geen studiepunten voor. Alles moeten ze zelf betalen, van de reis tot het hout dat we meenemen. En soms slikt er eentje als we vertellen dat je voor een reis van drie weken maar tien kilo eigen bagage mee mag nemen. De andere tien zijn voor gereedschap.”

EEN REIS DIE JE VERANDERT

Student meubelmaken Ingrid van der Linden liet zich er niet door afschrikken. Vorig jaar ging ze mee met een Vliegende Meubelmakersreis naar Oeganda. Het project: meubels maken voor huizen waar grootmoeders voor aidswezen zorgen. “Ik wilde graag iets betekenen voor de mensen daar, en het leek me mooi om ze wat over meubelmaken te leren”, zegt ze. Bloedspannend vond ze het van tevoren. Want ze was nog nooit in het buitenland geweest, laat staan dat ze ooit had gevlogen.

Drie weken Oeganda veranderden Ingrid. “Thuis wordt er voor me gekookt en wordt mijn was gedaan. Hier deden we dat zelf. We bepaalden zelf wat we op een dag gingen doen. Toen een ander meisje uit onze groep eerder vertrok, twijfelde ik of ik zonder haar wel durfde te blijven. Gelukkig ben ik niet weggegaan. Ik durf meer dan ik dacht.”

“Ik wilde graag iets betekenen voor de mensen in Oeganda.”

Na de reis ging Ingrid voor een stage terug naar Oeganda, en ze gaat nog voor een tweede stage. Dat is uitzonderlijk, vertelt Dierx: "Normaal gesproken koppelen we geen stage aan zo'n reis. Maar dit was zo'n mooi project, waarbij zo veel te leren viel, dat het dit keer toch mocht."

Dierx ziet het bij alle studenten die terugkomen van een meubelmakersreis: de ervaring doet iets met ze. "Ze groeien enorm tijdens het project", zegt ze. "Er gaat vaak een wereld voor ze open. Zo'n reis relateert enorm. Laatst hoorde ik nog een student zeggen: 'Wat hebben

we het eigenlijk goed in Nederland, we moeten niet zo mopperen."

'WIE GOED DOET, GOED ONTMOET'

In bijna twaalf jaar heeft Dierx over het organiseren van projecten het een en ander geleerd. Bijvoorbeeld hoe waardevol een goede samenwerkingspartner is. "We gaan alleen in zee met stichtingen die ervaring hebben in het buitenland en weten waar ze mee bezig zijn. En er moet een Nederlandse contactpersoon zijn, dat maakt de voorbereiding veel eenvoudiger."

Netwerken is cruciaal. Al sinds het derde jaar gaan de Vliegende Meubelmakers alleen naar projecten op uitnodiging, nooit op eigen initiatief. Dierx: "Het gaat vanzelf. Wie goed doet, goed ontmoet. We hebben nooit gelobbyd, mensen horen van ons." In de loop der tijd kwamen er steeds meer aanvragen van goede doelen. "Daar gaan we graag op in, maar we hebben een paar eisen: wij leveren gratis handige handen, zij bieden gratis slaapplaatsen. En er moeten drie lokale mensen aanwezig zijn die het vak willen leren. Zij kunnen dan na ons vertrek verder met het maken van meubels of andere voorwerpen van hout. Met een paar duidelijke afspraken kom je al een heel eind."

Als ze één advies mag geven aan scholen die ook zo'n project willen opzetten, dan is het: ga meteen naar het buitenland, zoals zij zelf deed na de tsunami. Tijdens een bezoek aan een vriend in Sri Lanka kreeg haar idee al handen en voeten. "Bedenk geen grote plannen achter je bureautje, maar wijd er een vakantie aan. Je zult er geen spijt van krijgen."

Bekijk wat UNESCO-scholen wereldwijd doen voor internationale verbondenheid, verdraagzaamheid en solidariteit: www.unescoscholen.nl

Bijdragen aan beter beroepsonderwijs in ontwikkelingslanden? Check 'NICHE' op www.epnuffic.nl/mbo.

INTERNATIONALISERING VANZELFSPREKEND MAKEN

Landstede

Hoe zorg je er als school voor dat internationalisering een vaste plek krijgt in het onderwijsprogramma? Bij ROC Landstede werken ze hier hard aan. Volgens adviseur internationalisering Udo Lut is bewustwording cruciaal. "Internationalisering moet in alle lagen van de school gedragen worden."

"Laat internationalisering een bewuste keuze zijn. Zorg dat je weet wat je ermee wilt bereiken."

is overigens een van de opties." Daar hebben ze de afgelopen jaren hard aan gewerkt. Zo benutte Lut de herinrichting van de organisatie bij Landstede om internationalisering op de agenda te zetten. "Elk team moet in zijn jaarlijkse teamplan het onderdeel internationalisering opnemen. We gaan ze niet verplichten om studenten op buitenlandstage te sturen. Als ze er maar over nadenken hoe internationalisering een rol kan krijgen in hun lesprogramma."

GEEN DOEL, MAAR MIDDEL

Ook in de keuzedelen, die vanaf studiejaar 2016-2017 worden ingevoerd, speelt internationalisering een belangrijke rol op Landstede. Lut is betrokken bij de landelijke ontwikkelgroep die zich buigt over de opzet van de keuzedelen die betrekking hebben op internationalisering. "De komst van de keuzedelen is ook een goede aanleiding om het op school te hebben over internationalisering. Moet bijvoorbeeld niet iedere student een buitenlandervaring opdoen tijdens de studie?"

Als er collega's bij hem komen met de wens om 'meer met het buitenland te doen', is de eerste vraag die hij stelt: waarom? "Internationalisering moet een bewuste keuze zijn. Het is geen doel op zich, maar een middel. Weet wat je ermee wilt bereiken. Wil je bij de modeopleiding studenten laten kennismaken met internationale trends? Dan gaan we kijken hoe we dat kunnen doen: via het

Bij sommige opleidingen op Landstede is een buitenlandervaring vanzelfsprekend. Neem bijvoorbeeld Toerisme, zegt Udo Lut: "Daar vindt iedereen het logisch dat de studenten een paar maanden naar het buitenland gaan." Maar er zijn ook studies waarbij internationalisering op het eerste gezicht minder voor de hand ligt. Lut ziet het als zijn taak om internationalisering ook van die opleidingen een vast onderdeel te maken.

"Nu komen studenten soms nog helemaal zelf met een plan voor een stage in het buitenland. Die spontaniteit is prachtig, maar ik wil graag dat alle opleidingen hun studenten structureel voorlichten over de mogelijkheden voor internationalisering. Een stage in het buitenland

UDO LUT

keuzedeel, via een stage of via een groepsreis. Maar wat je ook doet, zorg dat er een gedachte, een doel achter zit." Als coördinator internationalisering en docent Engels is Margriet Leest ook betrokken bij de internationalisering op Landstede. Zo zorgt ze voor het *pre-departure programme*, dat studenten die op buitenlandstage goed voorbereidt. Na de stage evalueren ze in dezelfde groep hoe het was en wat ze hebben geleerd. Ze merkt dat het programma effect heeft: "Er zijn steeds meer studenten geïnteresseerd in een buitenlandstage. Dat komt ook doordat we alle studenten die zijn geweest, vragen om bij terugkomst een presentatie te geven. Zo betrekken we alle studenten erbij."

TUSSEN DE OREN

Lut vindt het belangrijk dat de school een brede blik op internationalisering heeft. Je kunt er immers allerlei kanten mee op. "Bij de opleiding Vrede en Veiligheid zijn alle studenten laatst twee weken bij het Britse leger in Wales geweest. Dat is een prachtige invulling." Maar ze kijken ook goed naar mogelijkheden op de school zelf.

"Een mooie opdracht in het keuzedeel *Internationaal 1* is bijvoorbeeld: ga eens in gesprek met buitenlandse studenten op school. Voor sommige opleidingen, zoals Maatschappelijke Zorg, is interculturele communicatie ontzettend belangrijk. Zo kun je ook eens met de studenten naar de moskee of synagoge gaan. Ook in Nederland kun je een internationale ervaring bieden."

Om te zorgen dat internationalisering echt vanzelfsprekend wordt op school, moet je de waarde ervan volgens Lut bij iedere medewerker tussen de oren krijgen. "Het moet in alle lagen van de school gedragen worden, van bestuur tot docenten." Hoe je daarvoor zorgt? "Laat zien wat je allemaal al hebt bereikt."

Maar zowel Lut als Leest zeggen: de beste manier om collega's te overtuigen van het belang van internationalisering, is door het ze met eigen ogen te laten zien. Lut: "Je krijgt elke docent enthousiast als je hem of haar een keer hebt meegenomen naar het buitenland. Je moet ze letterlijk en figuurlijk de grens over trekken, dan gaat het balletje rollen." Leest: "Neem je ze mee naar het buitenland, dan heb je ze mee."

"Als je ze de grens over trekt, gaat het balletje rollen."

ALLE CONTINENTEN ZIEN

Thijs Lammers ging tijdens zijn opleiding Bos- en natuurbeheer bij Landstede op stage in het Ierse Killarney. "Docenten maakten ons wel lekker met mooie verhalen over hun stages in Australië, maar Ierland heb ik zelf bedacht." Het bleek er op de werkvloer anders aan toe te gaan dan in Nederland. "We werkten in Killarney hard, maar toch voelde het bijna als een hobby. De sfeer was losser, minder gehaast."

Wat maakte zijn stageperiode waardevol? "Het is in het werkende leven bijna onmogelijk om niet met andere culturen en andere landen in aanraking te komen. Doordat ik in het buitenland ben geweest, kan ik me denk ik beter verplaatsen in iemand uit een ander land." Lammers heeft de smaak te pakken: hij is van plan een wereldreis te maken. "Ik wil alle continenten gezien hebben."

Meer weten over keuzedelen
internationalisering? www.s-bb.nl en
www.ihks.nl/thema/keuzedelen

STAGIAIRS UIT NEDERLAND? GRAAG!

SintLucas en architectenbureau De Munter Gyselincx

Buitenlandstages zijn natuurlijk waardevol voor
studenten. Maar wat leveren ze het bedrijfsleven
eigenlijk op? Bij het Antwerpse architectenbureau
De Munter Gyselincx lopen al jaren stagiairs rond
van vakschool SintLucas.

“Bij een stage laat je studenten los, zo ontdekken ze dat het altijd wel goed komt.”

WIM GYSELINCK

Hoe gek het ook klinkt, het Antwerpse architectenbureau De Munter Gyselinck (DMG) heeft maar zelden Belgische stagiairs. Anne Somers, student aan de opleiding Project-leider Interieur en Exterieur, is de zoveelste in een lange rij Nederlandse stagiairs bij het bureau. Bijna altijd kwamen ze van haar school, het SintLucas in Boxtel en Eindhoven.

Hoe komt dat zo? Om te beginnen is er een heel praktische reden, vertelt Wim Gyselinck, mede-eigenaar van DMG. “Belgische stages duren vaak zes weken en de stagiairs zijn er een dag in de week. Maar Nederlandse stagiairs blijven meteen een halfjaar en zijn er de hele week. Dat is de moeite waard.” Maar dat is niet het enige. DMG werkt al tien jaar met het SintLucas, omdat de stagiairs van die school goed bevallen. “Ze werken hard, kennen de nieuwste technieken van het vak en krijgen goede begeleiding van de school.”

ACTIEVE ROL

Rob Klaasen is coördinator internationale stages bij het SintLucas in Boxtel. Hij heeft al contact met Gyselinck sinds de eerste student van zijn school stage ging lopen bij diens bedrijf. Goed contact met studenten en bedrijven vindt hij belangrijk. De school heeft inmiddels een netwerk van 230 bedrijven in 20 landen. Die bedrijven dienen wel aan

voorwaarden te voldoen, ze moeten de student wat te bieden hebben. “Als ze de student zien als een extra paar handige handen, gaan we niet met ze in zee.” Zo is DMG niet, zegt hij. “Ze zetten zich hier echt in voor de student. Die wordt goed opgevangen en krijgt een actieve rol in het bedrijf. Het werk van de stagiair wordt echt benut.”

“Nederlandse stagiairs zijn rechte doorzee, dat is prettig.”

Een win-winsituatie, noemt Wim Gyselinck dat. "De school geeft concrete opdrachten. We weten wat de stagiair aan het eind van de stage geleerd moet hebben en kunnen de taken daarop toespitsen. Het is voor ons een stok achter de deur: hé jongens, die komt hier wat leren hè!"

Andersom gebeurt dat ook. Zo bracht Anne Somers veel kennis mee over 3D-visualisaties. Anne: "Zelf vind ik dat erg interessant. Ik kreeg de ruimte om ermee aan de slag te gaan, en mijn visualisaties zijn ook aan de klant getoond." Ze laat op haar laptop een paar gedetailleerde tekeningen zien van een huis met tuin in Antwerpen. Gyselinck: "We beperken ons vaak tot 2D, terwijl de klant 3D erg interessant vindt. We gebruikten Annes werk om iets extra's te bieden."

VOLWASSEN

Anne is blij dat Klaasen haar de stageplek bij DMG in Antwerpen aanraadde. "Ook al lijkt het niet ver weg, ik ben toch echt in het buitenland. Ik heb eerder in Nijmegen stage gelopen, maar dat voelde lang niet zo 'echt' als hier. Mijn leven verloopt nu veel geroutineerder. Opstaan, werken, boodschappen doen, eten koken, slapen. Het is alsof ik opeens volwassen ben geworden." Over een jaar hoopt ze af te studeren, en dan wil ze naar Amsterdam. "Die stap is door deze stage veel minder groot geworden."

Rob Klaasen glimlacht. Het is precies wat hij zelf altijd zegt. Niet voor niets wil zijn afdeling internationalisering het percentage studenten met een buitenlandervaring vergroten. Op dit moment maakt 10 procent van de studenten op een of andere manier een buitenlandervaring mee. Dat moet 15 of zelfs 20 procent worden. "Bij een stage laat je studenten los, zodat ze kunnen ontdekken dat het altijd wel goed komt. Het maakt niet uit of je in Bangkok of in Antwerpen zit. Weg van huis leer je je verantwoordelijkheden nemen. Als je eenmaal hebt gemerkt dat je het redt, weet je ook in nieuwe situaties: ik kom er wel."

Buitenlandervaring is wat Gyselinck betreft sowieso 'een plusje' bij sollicitanten. "Overal op de wereld werkt men anders, heeft men een andere kijk op de dingen. Dat een sollicitant daar iets van heeft meegekregen, heeft altijd waarde. En als iemand stage heeft gelopen in het buitenland, weet je dat hij of zij een sprong in het diepe durft te wagen."

RECHTDOORZEE

Na jaren werken met Nederlandse stagiairs weet Gyselinck wel wat hen onderscheidt van Vlamingen. "Ze zijn rechtdoorzee, dat is prettig. Daardoor gaat er minder tijd verloren. Belgische stagiairs blijven uit verlegenheid soms de eerste drie weken achter hun computer zitten. Dat is lastig, want ik heb geen tijd om ze telkens te vragen hoe het gaat. De Nederlanders komen naar mij toe wanneer ze iets willen weten." Eén nadeeltje weet hij wel te noemen over de Nederlanders: "Ze spreken geen Frans!"

"Ik kreeg de ruimte om aan de slag te gaan. Mijn 3D-visualisaties zijn ook aan de klant getoond."

Steeds vaker gaan studenten voor de beroepspraktijkvorming naar het buitenland. Een erkenning aanvragen of uitbreiden kan via www.s-bb.nl.

STUDEREN IN TWEE TALEN, EEN GROOT PLUSPUNT

ROC Mondriaan

Sinds ROC Mondriaan in Den Haag de opleiding Manager/Ondernemer Horeca ook tweetalig aanbiedt, groeit het aantal aanmeldingen elk jaar. Studenten moeten flink gemotiveerd zijn: "Er wordt hier wel wat van je verwacht, je kunt niet achteroverleunen."

“We geven elke student advies op maat. Soms adviseren we de tweetalige opleiding, soms zelfs de international stream.”

JACQUELINE VAN DER ZWAN

Anne Vink ziet haar toekomst helder voor zich. Over een halfjaar gaat ze op stage, het liefst in een ver land. “Australië of misschien Amerika, in elk geval een Engelssprekend land”, vertelt ze. Daarna wil ze door naar de hogere hotel-school. Ze volgt niet voor niets de tweetalige opleiding Manager/Ondernemer Horeca aan ROC Mondriaan: “Als ik straks verder wil studeren en daarna ga werken, is het een groot pluspunt als mijn Engels van een hoog niveau is.”

VRAAG NAAR TWEETALIG ONDERWIJS

Ze is niet de enige die heel bewust voor de tweetalige opleiding heeft gekozen. “Tweetalig onderwijs is hot”, zegt

Phil Wheeler, teamleider van de opleiding Manager/Ondernemer Horeca tto. “De aantrekkingskracht van de tweetalige opleiding is groot. Niet alleen bij de studenten, maar zeker ook bij de ouders. Die juichen toe dat hun kinderen hun kansen op de arbeidsmarkt vergroten door hun Engels te ontwikkelen en een internationale stage te doen.”

ROC Mondriaan heeft al jaren een *international stream*, een volledig Engelstalige variant van de opleiding Manager/Ondernemer Horeca. De laatste jaren kwam er steeds meer vraag naar een ‘tussenvorm’, vertelt onderwijsmanager Jacqueline van der Zwan. “Bij de *international stream* gaat alles in het Engels, zelfs de gesprekken in de pauze. Veel studenten wilden wel een opleiding met meer Engels, maar wilden ook kunnen terugvallen op het Nederlands.”

De tweetalige opleiding begon in 2013. Het duurde ruim een jaar om de opleiding te ontwikkelen, zegt Phil Wheeler. Die tijd was onder meer nodig om bestaande lesmethodes te vertalen.

TAALVAARDIGHEID VAN DOCENTEN

Wat ook tijd kostte, was de ontwikkeling van het Engels van docenten. Er waren weliswaar al veel *native speakers*

– “Dat kan ik elke school aanraden, het scheelt enorm.” Maar de overige docenten moesten hun taalvaardigheid bijspijkeren. Bijvoorbeeld via taaltrainingen, die het ROC nog steeds aanbiedt. Wheeler: “Veel docenten kunnen goed lesgeven in het Engels. Maar je moet studenten ook kunnen betrekken bij de les, en je kunnen uiten als er iets misgaat. Dat is in een andere taal vaak lastiger. Vandaar dat we ook aandacht willen besteden aan *Content and Language Integrated Learning (CLIL)*.”

Taalcursussen zijn niet de enige manier waarop docenten aan hun taalvaardigheid werken. Ze gaan ook naar het buitenland. “Dit moedigen we aan bij al onze docenten, van alle opleidingen”, zegt Job Wolfslag, *Director International Affairs* aan ROC Mondriaan. “We organiseren bijvoorbeeld uitwisselingen met buitenlandse scholen. Daarbij spreken docenten niet alleen actief Engels, maar zien ze ook hoe elders wordt lesgegeven.” Docenten zijn enthousiast, zegt Wolfslag. “Vijf jaar geleden was internationalisering nog een term die mensen niet zoveel zei. Nu staan docenten vaak te trappelen om naar het buitenland te gaan.”

PHIL WHEELER

PERSOONLIJK ADVIES

Het aantal studenten in het tweetalige mbo en in de *international stream* groeit gestaag. In het schooljaar 2016-2017 zijn dat er respectievelijk 150 en 200. Die laatste groep bestaat voor een groot deel uit buitenlandse studenten, maar ook uit Nederlandse studenten die bovengemiddeld goed in Engels zijn.

“We geven elke student die zich bij ons aanmeldt advies op maat”, zegt Van der Zwan. “Er is geen wachtlijst, maar we kijken goed wat geschikt is voor de student. Soms adviseren we iemand die de Nederlandse opleiding wil doen juist de tweetalige opleiding, of zelfs de *international stream*. Andersom komt ook voor.” Wie zich aanmeldt voor tweetalig mbo moet een toelatingsexamen Engels doen en een motivatiebrief schrijven. Studenten moeten dus echt graag willen.

JOB WOLFSLAG

Dat blijft zo tijdens de hele opleiding. Student Anne Vink: “Er wordt hier wel wat van je verwacht, je hebt geen tijd om achterover te leunen. Maar de school is ook betrokken, je bent hier geen nummer.” Studiegenoot Lotte Wentink: “Ze letten hier op je. Ben je wel aanwezig bij de lessen, maak je je huiswerk? Dat vind ik goed. Je leert hier niet alleen een vak, maar ook discipline.”

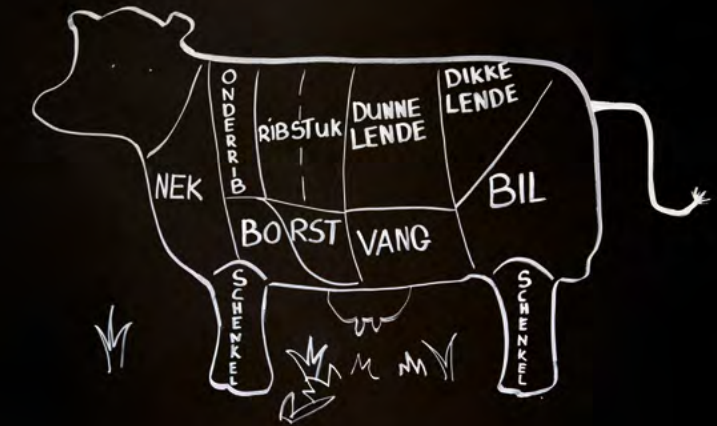
UITDAGING

Voor tweetalig mbo-studenten die extra goed presteren, is er een excellentietraject. Lotte is een van de deelnemers. De excellente studenten krijgen les van bijzondere praktijkdocenten, zoals topkoks. Ook doen ze een ‘practoraat’, een praktisch onderzoek. Van der Zwan: “Ronden ze dat goed af, dan hebben ze een streepje voor wanneer ze op stage gaan. Ze gaan dan ook naar een excellente buitenlandse stageplaats, waar ze bijvoorbeeld op meerdere afdelingen gaan werken.

Job Wolfslag: “Het is ontzettend belangrijk dat studenten uitgedaagd worden. Niveau 4-studenten hebben soms te weinig uitdaging, blijkt uit onderzoek. Tweetalig onderwijs is zo’n uitdaging. Het is niet zozeer een hoger niveau, maar meer een intensievere vorm van onderwijs.”

Meer doen met tweetalig onderwijs?
Maak kennis met het nieuwe
tweetalig mbo-programma op
www.epnuffic.nl/mbo.

“Native speakers als docenten kan ik iedereen aanraden, het scheelt enorm als Engels hun moedertaal is.”

COLOFON

EP-Nuffic, Den Haag, september 2016

TEKST

Dorien Vrieling

EINDREDACTIE

EP-Nuffic | Communicatie

FOTOGRAFIE

Alex Schröder

Sicco van Grieken

René van den Burg

ONTWERP EN VORMGEVING

Making Waves

DRUK

Verloop drukkerij

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door: Helicon, Horizon College, Hout- en Meubileringscollege, Koning Willem 1 College, Landstede, SintLucas, ROC Mondriaan, Zadkine en architectenbureau De Munter Gyselink.

Op deze publicatie, met uitzondering van het beeldmateriaal, is de Creative Commons Naamsvermelding NietCommercieel 3.0 Unported-licentie van toepassing. Ga naar www.epnuffic.nl/cc voor meer informatie over het hergebruik van deze publicatie.

Internationaliseren in het onderwijs

EP-Nuffic is hét expertise- en dienstencentrum voor internationalisering in het Nederlandse onderwijs. Van primair en voortgezet onderwijs tot beroepsgericht en hoger onderwijs en onderzoek. Vanuit het hoofdkantoor in Den Haag en elf kantoren wereldwijd, werkt EP-Nuffic aan haar missie: internationalising education. Als expert, dienstverlener, kenniscentrum en inspirator voor internationalisering van het onderwijs.

CONTACT

Meer weten of vragen over internationalisering?

Neem contact met ons op of volg onze social media.

www.epnuffic.nl/mbo

Telefoon: 070 4260 260

internationalising education

 @EpNuffic

 /EPNuffic

 /EP-Nuffic

